

Finansrådet
Amaliegade 7
1256 København K

25. april 2014

Ref. ubp

J.nr. 591-0218

Dispensation for § 85, stk. 3 i lov om betalings- tjenester og elektroniske penge til at behandle oplysninger om, hvor en betaler har anvendt sit betalingsmiddel, til brug for "forbrugsover- blik".

FINANSTILSYNET
Århusgade 110
2100 København Ø

Tlf. 33 55 82 82
Fax 33 55 82 00
CVR-nr. 10 59 81 84
finanstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

Afgørelse

§ 85, stk. 3 i lov om betalingstjenester og elektroniske penge finder ikke anvendelse på behandling af oplysninger om, hvor en betaler har anvendt sit betalingsmiddel, når dette sker til brug for at stille generelle oplysninger om anvendelse af betalingsmidlet fordelt på kategorier elektronisk til rådighed for betaler i et forbrugsoverblik i betalers netbank eller på en lignende tjeneste og følgende betingelser er opfyldt:

- Betaler kan frabede sig behandlingen og slå funktionen fra.
- Behandlingen kun sker, når en betaler, der ønsker et betalingsoverblik, logger på sin netbank eller en anden elektronisk platform, og den datasammenstilling, der er fortages, ophører, når betaler logger af.
- Der gemmes ikke oplysninger om kundens anvendelse af betalingsinstrumentet i forbrugsoverblikket, efter at betaler har logget af.
- Ansatte i instituttet, bortset fra udvalgte driftsmedarbejdere, der har behov for adgang til systemet af hensyn til vedligeholdelse, har ikke adgang til oplysninger om, hvor en betaler har anvendt sit betalingsinstrument.
- Ansatte i instituttet må ikke opfordre betaler til at overlade oplysningerne til sig, herunder særlig ikke i forbindelse med rådgivning, markedsføring eller kreditgivning.
- IT-sikkerheden i forbindelse med behandlingen skal leve op til samme standarder for IT-sikkerhed som udbyderens øvrige IT-systemer.

Baggrund

Flere pengeinstitutter har tilbudt eller har planer om at tilbyde deres kunder en ny funktion i deres netbank og/eller på mobile platforme kaldet et "forbrugsoverblik", hvor de transaktioner, som kunden har foretaget med sine betalingsinstrumenter – typisk betalingskort – kategoriseres i en række kategorier, så kunden fx kan se, hvor meget vedkommende har brugt på mad, fornøjelser, tøj m.v.

Forbrugerombudsmanden har i to afgørelser af 18. oktober 2013 tilkendegivet, at den behandling af oplysninger om, hvor en betaler har anvendt sit betalingsinstrument til brug for at danne et "forbrugsoverblik", er i strid med §§ 85, stk. 3, i lov om betalingstjenester og elektroniske penge, idet denne bestemmelse kun tillader behandling af oplysningerne til brug for de situationer, der er nævnt stk. 3 og 4, og disse ikke omfatter levering af et forbrugsoverblik.

Forbrugerombudsmanden har samtidig henledt opmærksomheden på muligheden for at søge Finanstilsynet om dispensation efter § 1, stk. 3 i lov om betalingstjenester og elektroniske penge.

Finansrådet har ved brev af 4. marts 2014 søgt om dispensation på vegne af rådets medlemmer og øvrige pengeinstitutter i betalingsinfrastrukturen for § 85, så disse institutter kan foretage den behandling af oplysninger om, hvor et betalingsinstrument har været anvendt, med det formål at stille et forbrugsoverblik til rådighed for deres kunder.

Ifølge Finansrådet er forbrugsoverblikket en funktion, der enten kan til- eller fravælges. Kunder, der ikke ønsker funktionen, kan således enten vælge ikke at aktivere funktionen eller at fravælge denne, hvis den som udgangspunkt er en funktion i netbanken/på platformen. Det er således muligt at have netbank eller adgang til andre elektroniske platforme, uden at der dannes et forbrugsoverblik.

Det fremgår endvidere af ansøgningen, at et forbrugsoverblik typisk fungerer på den måde, at alle udbetalinger foretaget fra en konto systemmæssigt bliver kategoriseret i en af de kategorier, som fremgår af forbrugsoverblikket. For betalinger med betalingskort eller kreditkort i Danmark anvendes fx de af Nets Danmark A/S tildelte branchekoder. Disse koder svarer til internationalt anvendte koder, og er offentligt tilgængelige ISO standarder. Dette betyder eksempelvis at alle kortbetalinger med branchekoden 5411 "supermarked" systembaseret og automatisk får tildelt kategoriseringen "Dagligvarer/supermarked" i netbankens forbrugsoverblik. Butikkens navn eller nærmere detaljer om, hvad betalingen er anvendt til, fremgår ikke.

Betaler vil altid selv kunne ændre kategoriseringen, lave egne kategorier og/eller selv vælge kategorier for betalinger, som er blevet kategoriseret som ukategoriserede.

De oplysninger, der kan ses i forbrugsoverblikket, genereres, når betaler logger på netbanken/aktivere funktionen, og giver kunden et øjebliksbillede af vedkommendes forbrugsdata. Oplysningerne i overblikket lagres ikke, hvilket indebærer at alle data forsvinder, når kunden går ud af funktionen/logger af sin netbank eller forlader platformen.

Det er alene kunden, der kan få genereret et forbrugsoverblik i sin netbank eller på en anden elektronisk platform, og kun når vedkommende logger på. Det indebærer, at pengeinstituttets medarbejdere ikke har adgang til oplysningerne i et forbrugsoverblik. Udvalgte driftsmedarbejdere har dog adgang til systemet med henblik på vedligeholdelse, men disse medarbejdere kan udelukkende se de ”regler”, der danner grundlaget for visningen, og enkelt posteringer, men ikke en kundens ”forbrugsoverblik”. Driftsmedarbejdernes adgang til oplysningerne er begrænset til de regler, der danner grundlag for visningen og oplysninger om enkeltposteringer, men ikke det samlede forbrugsoverblik. Driftsmedarbejdernes adgang sker alene med henblik på fejlfinding og der foretages logning af det arbejde, de foretager på systemet.

Retligt grundlag

Lov om betalingstjenester og elektroniske penge § 85, stk. 3 og 4 har følgende ordlyd:

Stk. 3. Der må kun ske behandling af oplysninger om, hvor betalerne har anvendt deres betalingsinstrumenter, og hvad de har købt, når det

- 1) er nødvendigt til gennemførelse eller korrektion af betalingstransaktioner eller andre funktioner, som betalerens udbyder har knyttet til betalingsinstrumentet,*
- 2) er nødvendigt til retshåndhævelse eller for at hindre misbrug eller*
- 3) er hjemlet ved anden lovgivning.*

Stk. 4. Der må endvidere ske behandling af oplysninger om, hvor betalerne har anvendt deres betalingsinstrumenter, når

- 1) det er nødvendigt for betalerens udbyders rådgivning af en betaler med henblik på en hensigtsmæssig anvendelse af betalingsinstrumenter, og når de oplysninger, der frembringes, alene angår, hvilke typer betalingstransaktioner betaleren foretager, eller*
- 2) behandlingen er nødvendig for udstederens tilpasning af betalingssystemer, således at disse er sikre, effektive og tidssvarende og der ikke frembringes oplysninger på enkeltbrugerniveau.*

Det følger således af bestemmelsen, at behandling af oplysninger om, hvor en betaler har anvendt sit betalingsinstrument kun må ske i de situationer, der er angivet i bestemmelsens stk. 3 og 4.

Af bemærkningerne til bestemmelsen i lovforslag nr. L 119 er det blandt andet anført:

Når betaleren anvender betalingsinstrumenter, er der risiko for, at udbyderen foretager registreringer af betalerens adfærd og på baggrund heraf laver personprofiler af betalerne, som den erhvervsdrivende kan bruge dels i egen markedsføring, dels kan sælge eller videregive til andre erhvervsdrivende. De oplysninger, der kan registreres, kan være meget følsomme, idet det er muligt at registrere, hvornår, hvor og hvad der købes, samt hvor meget der betales.

Lovforslaget indeholder en udtømmende angivelse af, til hvilke formål der kan ske behandling af oplysninger om, hvor betalingsinstrumenterne har været anvendt, og hvad der er købt. Formålet er at sikre, at sådanne oplysninger ikke benyttes for eksempel til opstilling af forbrugsprofiler og kortlægning af brugernes forbrugsmønstre.

Lovens § 1, stk. 3 indeholder en mulighed for at erhvervs- og vækstministeren kan give dispensation fra loven. Denne kompetence er delegeret til Finanstilsynet.

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår bl.a.

Bemyndigelsen efter forslagens stk. 3 skal, som efter den nuværende lov om visse betalingsmidler, anvendes restriktivt. Det vil sige, at der skal være tungtvejende grunde til at anvende bestemmelsen. Dette vil for eksempel være tilfældet, hvor betalingsinstrumentet har en meget begrænset udbredelse, og hvor det vil forekomme urimeligt byrdefuldt at lade lovens regulering finde anvendelse. Som eksempel kan nævnes betalingsinstrumenter, der kun kan anvendes af en virksomheds medarbejdere i virksomhedens kantine.

Vurdering

Det er Finanstilsynets vurdering, at behandling af oplysninger til brug for dannelse af et forbrugsoverblik, ikke falder ind under de situationer, der er nævnt i § 85, stk. 3 og 4. Finanstilsynet er derfor enig med Forbrugeombudsmanden i, at en sådan behandling er i strid med bestemmelsen.

Finanstilsynet finder dog samtidig, at den behandling, som finder sted, når der dannes et forbrugsoverblik, ikke er en form for behandling, som det er intentionen med bestemmelsen at beskytte en betaler imod. § 85, stk. 3 har til formål at sikre, at oplysninger om, hvor en betaler har brugt sit betalingsinstrument, ikke benyttes af andre til at udarbejde forbrugsprofiler af kunden som en erhvervsdrivende vil kunne anvende til markedsføring og lignende. Ved udformningen af bestemmelsen er der således ikke taget højde taget

for at der kan ske en behandling, der alene har til formål at give information til betaler selv, og hvis resultat ikke kan ses, og endnu mindre udnyttes, af andre end betaler selv.

Finanstilsynet finder på den baggrund, at det vil være i overensstemmelse med intentionerne bag reguleringen, at give dispensation til, at der kan ske en behandling af oplysninger om, hvor en betaler har benyttet sit betalingsinstrument, hvis denne behandling alene har til formål at stille information til rådighed for betaler selv, og at det sikres, at betaler har mulighed for selv at bestemme om vedkommende ønsker denne behandling. Endvidere skal behandlingen ske på en sådan måde, at alene betaler har adgang til de sammenstillede oplysninger og at der ikke lagres data, men at disse forsvinder, når betaler logger af tjenesten.

På baggrund af overstående giver Finanstilsynet dispensation jf. § 1, stk. 3 i lov om betalingstjenester og elektroniske penge, således at § 85, stk. 3 ikke finder anvendelse på behandling af oplysninger om, hvor en betaler har anvendt sit betalingsmiddel, når dette sker til brug for at stille generelle oplysninger om anvendelse af betalingsmidlet fordelt på kategorier elektronisk til rådighed for betaler i et forbrugsoverblik i betalers netbank eller på en lignende tjeneste og følgende betingelser er opfyldt:

- Betaler kan frabede sig behandlingen.
- Behandlingen kun sker, når en betaler, der ønsker et betalingsoverblik, logger på sin netbank eller en anden elektronisk platform, og den datasammenstilling, der er fortages, ophører, når betaler logger af.
- Der gemmes ikke oplysninger om kundens anvendelse af betalingsinstrumentet, efter at betaler har logget af.
- Ansatte i instituttet, bortset fra enkelte driftsmedarbejdere har ikke adgang til oplysninger om, hvor en betaler har anvendt sit betalingsinstrument, og må ikke opfordre betaler til at overlade oplysningerne til sig, herunder særlig ikke i forbindelse med rådgivning, markedsføring eller kreditgivning.
- IT-sikkerheden i forbindelse med behandlingen skal leve op til samme standarder for IT-sikkerhed som udbyderens øvrige IT-systemer.

Offentliggørelse

Finanstilsynet er efter § 94 i loven forpligtet til at orientere offentligheden om sager, som er behandlet af Finanstilsynet og som er af almen interesse eller af betydning for forståelsen af bestemmelserne i loven.

Finanstilsynet finder, at denne afgørelse er af almen interesse og vil offentliggøre den på tilsynets hjemmeside.

Med venlig hilsen

Julie Galbo